

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/147

KARAR NO : 1987/7

ÖZET : a) Sıkıyönetimin kaldırılması da
munda kamu davası açılmamış suçlara il
kin davalara 1402 sayılı kanunun 23/so
maddesine göre bu bölgede kurulu sıkıy
netim askeri mahkemelerinde ve aynı ka
nun 13/b.maddesindeki "bağlantılı olma
koşulunun gerçekleşmemesi halinde de,s
kıyönetimin devam ettiği bölgedeki sık
yönetim askeri mahkemelerinde bakılmıy
cağı,

b) Asker kişiler ile asker olmayan
kişilerin müştereken suç işlemesi halin
de 353 sayılı kanunun 12.maddesine göre
askeri suç kapsamına girmeyen suçlara
davanın askeri mahkemede görülemeyeceği
hk.

TCK, 141/2/69

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Orhan Doruk, Gökay Küpeli, Sedat Gün, Hikmet Bölükbaşı, Ali
İhsan Uysal, Şükrü Şahin Sakallıoğlu

O L A Y : Manisa C.Savcılığının 8-7-1986 gün, 1986/819-79 sayılı id
dianamesinde: Sanıkların 1978 yılından, 12-^hylül-1980 tarihine kadar yasa dışı THKP/C
Devrimci-Kurtuluş örgütüne üye oldukları ve bu örgüt üyelerine bilerek yardım ettikl
ri, ezcümle sanıklardan Orhan Doruk'un Manisa'da yasa dışı örgüt faaliyetleri içeri
sinde bulunduğu sırada diğer sanık Gökay Küpeli ile örgütsel ilişki kurup ondan 6 ad
bomba, parka, askeri kemer ve askeri battaniyeyi alarak bunları örgüt mensuplarına ver
diği, sanıklardan Sedat Gün'ün örgütün amacı doğrultusunda yardıma bulunduğu ve baba
sına ait matbaada örgüte ait afiş bastırıldığı ve sanık Hikmet Bölükbaşı'nın da bu afiş
leri dağıtıp yapıştırdığı ve sanık Ali İhsan Uysal'ın da bu afişleri Manisa da bazı
kesimlere dağıttığı ve örgütün amacı doğrultusunda yardıma bulunduğu ve sanık Şükrü
Şahin Sakallıoğlu'nun da asteğmen olarak Manisa'da görev yaptığı sırada diğer sanık
Gökay Küpeli'ye yukarıda yazılı askeri malzemeleri tedarik ettiği ileri sürülerek

gün

bütün sanıkların TCK'nun 141/5. ve 169.maddeleri ile tecziyeleri istemiyle,baklarını kamu davası açılmıştır.

Hazırlık soruşturmasına ait evrakın incelenmesinden;

Sanıklardan Orhan Doruk'un İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 12-6-1985 gün,1985/94-107 sayılı kararıyla,yasa dışı THKP/C Devrimci Kurtuluş isimli örgüte girmek ve faaliyette bulunmak suçundan ötürü,TCK'nun 125. ve 59/1.maddeleri uyarınca ömür boyu hapis cezası ile tecziye edildiği ve bu kararın Askeri Yargıtayca onanarak kesinleştiği,

Sanıklardan Ali 'hsan Uysal'ın İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 17-8-1983 gün,1983/114-143 sayılı kararıyla,Devrimci Kurtuluş örgütüyle Türkiye genelinde gerçekleştirilen Anayasa'yı ihlal suçuna feran iştirak ettiği sabit görülerek,TCK'nun 146/3. ve 59.maddeleri uyarınca 4 yıl 2 ay ağır hapis cezası ile tecziyesine karar verildiği ve bu kararın askeri Yargıtayca onanarak kesinleştiği,

Sanıklardan Şükrü Şahin Sakallıoğlu'nun suç tarihinde yedek asteğmen olarak ve sanık Gökay Küpeli'nin de piyade astsubayı olarak görevli buldukları,sanıklardan müebbet hapis hükümlüsü olarak Orhan Doruk'un pişmanlık yasasından istifade etmek için bu itiraf dilekçesi vermesi üzerine Eylül/1985 tarihinde İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi C.Savcılığı'nca,sanıklara atılı bu suç nedeniyle soruşturmaya başlandığı ve adı geçen savcılıkça 24-1-1986 gününde 2/3 sayılı ile;2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluşu ve yargılama usulleri hakkındaki Kanunun 41/4.ve geçici 1.maddesi uyarınca,ancak 1-5-1984 tarihinden sonra işlenen suçlara Devlet Güvenlik Mahkemelerince bakılabileceği ve daha önce işlenen bu tür suçlara sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı ve İzmir'de sıkıyönetim uygulaması 19-7-1985 tarihinde kalktığı cihetle evrakların yetkili İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığına gönderilmesi gerektiği ve ancak İstanbul'da da 19-11-1985 tarihinde sıkıyönetim kalktığı için Milli Savunma Bakanlığı tebliği gereğince evrakların Diyarbakır 7.Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığına gönderilmesine ve kendi C.Savcılığının yetkisizliğine karar vermiştir.

Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın,22-4-1986 gününde,2133/150 sayılı ile;sanıklara atılı suçların,Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde görülen davalarla bağlantılı olmadığı ve sıkıyönetim İzmir'de 19-7-1985 tarihinde kaldırıldığı cihetle henüz kamu davası açılmadığı için davanın Sıkıyönetim mah-

kemesinde görülmesi mümkün olmadığından, görevsizlik kararı vererek hazırlık soruşturma evrakını Manisa C.Savcılığı'na gönderdiği ve Manisa C.Savcılığı'nca da yukarıda belirtilen şekilde sanıklar hakkında kamu davası açıldığı anlaşılmıştır.

Manisa Ağır Ceza Mahkemesi; 10-9-1986 gün, 1986/177-164 sayı ile; sanıklara atılı suçların sıkıyönetim ilânına neden olan olaylardan olduğu ve sıkıyönetim ilânından önceki üç ay içinde işlendiği ileri sürüldüğü cihetle, davanın sıkıyönetim askeri mahkemesinde görülmesi gerektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi; 15-10-1986 gününde, 1986/432-432 sayı ile; 1402 sayılı kanunun 23.maddesi ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin içtihatları gereğince ve sanıklara atılı suçlarla mahkemesinin el koyduğu davalar arasında bir bağlantı bulunmadığı cihetle, görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece, her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Kanunun 14.maddesinde belirtilen olumsuz bir görev uyuşmazlığı doğmuş ve dosya C.Bağsavcılığının 25-12-1986 gün, 4679 sayılı yazısıyla Uyuşmazlık Mahkemesi'ne göndermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y.İsmet Ayer, A.Mazhar Akman, Türkan Güven, Necati Karakış, A.Vahap Özaslan ve Muammer Aksüt'ün katılmaları ile yaptığı 2-2-1987 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler; ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 22-1-1987 gün, 45 sayılı ve Askeri Yargıtay Başsavcılığının 8-1-1987 gün, 26 sayılı, adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bilgi Töre'nin, aynı doğrultudaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sanıklara atılı suçların işlendiği ileri sürülen Manisa ilinde 19-11-1984 ve Manisa ilinin bağlı olduğu sıkıyönetim askeri mahkemesinin kurulduğu İzmir ilinde 19-7-1985 tarihlerinde sıkıyönetim kaldırılmış bulunduğuna göre, görevli yargı yerinin tayin ve tesbit edilebilmesi için öncelikle sıkıyönetimin kaldırılması halinde sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkisini düzenleyen 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 23.maddesinin incelenmesi gerekmektedir.

Sözü edilen maddede aynen, "sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyö-

netim askeri mahkemelerinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılincaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder...Kamu davası açılmamış dosyalar ile, duruşmanın tatiline karar verilmiş davalar, durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili merciiilere gönderilir" denilmektedir.

Madde metninde belirtildiği üzere sıkıyönetimin kaldırıldığı tarihte henüz kamu davası açılmamış dosyaların görevli ve yetkili adli merciiilere gönderilmesi gerekmektedir. Diğer bir deyimle sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünün yerleşmiş içtihadına göre sıkıyönetim askeri mahkemelerine kamu davası açılması mümkün değildir.

e Olayımızda kamu davası Manisa C.Savcılığı'nca İzmir'de sıkıyönetimin kalkış tarihi olan 19-7-1985 den sonra 8-7-1986 tarihinde açılmış olduğuna göre, 140 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 23/1.maddesinde belirtilen biçimde "görülmekte bulunan b dava"nın bulunduğu konu edilemeyeceği cihetle, bu davaya İzmir Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde bakılamıyacaktır.

Ayrıca, sanıklara atılı suçların işlendiği bölgede sıkıyönetimin kaldırılış tarihinden önce, sıkıyönetim askeri mahkemesinde kamu davası açılmamış olması nedeniyle atılı suçların sıkıyönetimin kaldırılış tarihinden sonra, sıkıyönetimin hâlen devam ettiği bölgelerde kurulu sıkıyönetim mahkemelerinin görev ve yetkileri yönünden, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş bir suç olarak değerlendirilmesi gerektiğinden, davaya konu olan suça, sıkıyönetimin devam ettiği bölgedeki sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılabilmesi için (sözü edilen suçların sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olması durumu bahis konusu olduğundan) öncelikle sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçlarla ilgili olarak "sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkisini" düzenleyen Sıkıyönetim Kanununun 13/b. fıkrasında öngörülen ve Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 24-7-1981 günlü, 17411 Resmi Gazete'de yayınlanan 4-5-1981 günlü, 1981/1-1 sayılı ilke kararında kabul edilen anlamda, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçun sıkıyönetim askeri mahkemelerince elkonulan herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş bir suç olması, başka bir deyimle sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülen ve sıkıyönetim ilânına neden olan veya sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin olan suç arasında örgütsel ve organik bağlantı bulunması gerekir.

Oysaki, incelenen dosya içeriğine göre, inceleme konusu olan ve sanıklara atılı suçların Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinin el koyduğu herhangi bir

suç ile genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı olarak işlenmiş olduğunu göstere dava dosyasında bir delil ve bulgu bulunmadığına ve bu itibarla 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13/b.maddesindeki bağlantılı bulunma koşulu gerçekleşmediğine göre d vaya Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde de bakılamıyacaktır.

Öte yandan, olay yerinde açıklandığı üzere, suç tarihinde sanıklardan Şükrü Şahin Sakallıoğlu yedek asteğmen ve Gökay Küpeli de astsubay olup, asker kiş bulunduklarından, bu sıfatları itibariyle haklarındaki davanın askeri mahkemede mi, yoksa adli mahkemede mi görülmesi gerektiği üzerinde de durulmalıdır. Bu asker olan iki sanığın dışında diğer dört sanık asker olmayan kişilerdir. 353 sayılı kanunun 9 maddesi, asker kişilerin hangi suçlarının askeri mahkemelerde bakılabileceğini ve aynı kanunun 11. maddesi de asker olmayan kişilerin hangi suçlarından ötürü askeri mahkemede yargılanabileceklerini belirttikten sonra, 12. maddede ise, askeri mahkemelerle adliye mahkemesine tabi kişiler tarafından bir suçun müştereken işlenmesi halinde, görevli mahkeme tayin ve tesbit edilmektedir.

Manisa C.Savcılığınca tanzim olunan 6-7-1986 günlü, 1986/819-79 sayılı iddianamede; ikisi asker kiş ve dördü sivil kiş olan sanıkların TEKP/C Devrimci-Kurtuluş örgütüne üye oldukları ve sanıklardan yedek asteğmen Şükrü Şahin Sakallıoğlu ile piyade Ast.Sb. Başçavuş Gökay Küpeli'nin birlikte ciheti askeriyeden sağladıkları 6 adet bomba, askeri parka, askeri kemer ve battaniyeleri bu örgüt mensuplarına verdikleri ileri sürülerek tüm sanıklar haklarında TCK'nun 141/5., ve 169. maddelerinin uygulanması istemi ile kamu davası açılmış bulunmaktadır.

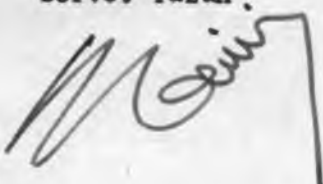
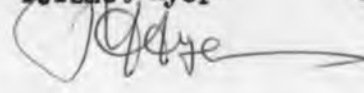
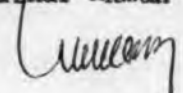

TCK'nun 141. maddesinde "cumhuriyete, demokrasiye, insan haklarına dayanan Anayasa düzeni" gibi değerler aleyhine fiili birleşmeler suç sayılıp cezalandırılmakta ve Anayasa'yı ihlale matuf ^{bu} gibi cemiyetlerin "silahlı Çete" ye dönüşmeleri halinde ise TCK'nun 168. maddesi ihlâl edilmiş olmaktadır. Esasen silahlı çete kurulması suçunu düzenleyen TCK'nun 168. maddesinden sonra yer alan TCK'nun 169. maddesinde, böyle bir çeteye "barınacak yer göstermek, yardım etmek, erzak veya esliha veya cephane veya elbise tedarik etmek" gibi eylemler suç sayılarak cezalandırıldığına göre, bu maddenin uygulanabilmesi için TCK'nun 168. maddede öngörülen biçimde silahlı çetenin teşkil edilmiş olması gereklidir. Bu bakımdan iddianamede ileri sürüldüğü gibi, TCK'nun 141. maddesi şumulüne giren bir cemiyete her ne suretle olursa olsun yardım edilmesi halinde yardım edenler hakkında TCK'nun 169. maddesi uygulanamaz.

Mahkemeler iddianamede yazılı kanun maddeleri ile değil, dava konusu

eylemle bağılı olduklarına, iddianamede; sanıkların yasa dışı THKP/C Devrimci Kurtuluş Örgütüne üye oldukları ve bu örgütün ciheti askeriyeden sağlanan tahrip gücü yüksek bombalar ile de techiz edilmiş olduğu ileri sürüldüğüne ve TCK'nun 141.maddesinde yazılı cemiyetin silahlandırılarak taarruz veya mukavemete hazır hale gelmiş bir teşkilâta dönüşmesi halinde TCK'nun 168.maddesinde yer alan silahlı çeteyi teşkil etme suçu teşekkül edeceğine ve bu duruma göre de sanıklara isnat olunan eylemin subutu halinde fiillerinin mahiyet ve nitelikleri ve çete ile olan ilişkileri gözönünde tutularak haklarında TCK'nun 168. veya 169.maddelerinin uygulanması söz konusu olacağına ve gerek TCK'nun 168., ve gerek 169.maddeleri Askeri Ceza Kanununun 54.maddesinde gösterilmediği cihetle, müştereken işlendiği ileri sürülen dava konusu eylem Askeri Ceza Kanununda yazılı bir suç değil TCK'nunda yazılı bir suç teşkil edeceğine göre, adı geçen sanıkların 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanununun 12.maddesi hükmü karşısında sıkıyönetim mahkemeleri dışındaki askeri yargı mercilerinden de yargılanmaları mümkün değildir.

Bu itibarla, tüm sanıklar hakkındaki davanın Adli Yargı yerinde görülmesi ve Manisa Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir.

S O N U Ç : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Manisa Ağır Ceza Mahkemesi'nin 10-9-1986 günlü, 1986/177-164 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına 2-2-1987 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Servet Tüzün	Y. İsmet Ayer	A. Mazhar Akman	Türkân Güven
			
	Üye	Üye	Üye
	Necati Karakış	A. Vahap Özarslan	Muammer Aksüt
	